

Båddesigneren: Olle Enderlein (1917-1993)

Olle Enderlein (1917-1993) er en af de få svenske båddesignere, der har opnået verdensberømmelse. Han havde en ufejlbarlig fornemmelse for linjer, proportioner og detaljer og var især kendt for sit fremragende talent for at designe smukke både. Hans udtalelse var, at smukke både sejlede også godt. Hans interesse i form vedrører ikke alene et fartøjs eksteriør men også dets interiør, hvor han var en banebrydende pioner. Et enestående træk ved Enderlein var også hans evne til at skabe ændringer i udformningen af at kombinere både funktion og sikkerhed.

Olle Enderlein blev født i Norrköping i 1917. Hans familie var finsk, men hans forfædre nedstammer fra Sachsen i Tyskland. Hans far var ledende Toldinspektør i Norrköping, og det var også her, at han voksede op. Familien havde et sommerhus på en ø i Bråviken (en bugt tæt ved Norrköping), og det var dér, Olle Enderlein i en tidlig alder kom i kontakt med skærgården, havet og bådene.

Efter gymnasiet blev han uddannet som ingeniør. For Olle Enderlein var båddesign en hobby som gradvist blev hans erhverv. Da han var 27 år gammel forlod han sin stilling på Arkimedes motorfabrikken i Göteborg for at forsøge sig som professionel båddesigner/-konstruktør. Båddesign var for ham en naturlig livsstil. Han var en reserveret person, og han udtalte sig sjældent offentligt. Hans design var hans vej til kommunikation. Han var en lige så stor kunstner, som han var konstruktør. Olle Enderlein var den fødte æstetiker.

Enderlein udviklede en livslang interesse for både og bådkonstruktion. Han har konstrueret et par hundrede forskellige bådmodeller - en enestående rekord. Arkiverne omfatter flere hundrede designtyper. Oversigten omfatter en bred vifte fra små kanoer og op til Hallberg-Rassy. Bådene omfatter eksempelvis: HR 35 "Rasmus", HR 352, 38 og 382, ketch HR 41 sammen med den højtstående repræsentant 42, 45 og 49.

I det register, der spænder over disse mønstre, er en hel række af måske hans mest elskede design. Blandt disse var selvfølgelig "OE-bådene" (OE 32, OE 36 m.fl.). Men også motorsejleren Monsun 31 og Najad 34 samt sejlbåd Misil, Mistral, HR 26, HR 312, Nord 80, [Shipman 28](#), Elskerinde 32 og flere andre. Disse skibe sejler stadig den dag i dag.

Det Kongelige svensk Yacht Club og yacht-racing

Menneskeheden har sejlet siden tidernes start. De har sejlet såvel for at tjene til livets ophold som for fornøjelse. En speciel form for lystsejlad kaldes yacht-racing og er en gammel sport. Sporten startede i England i det 18 århundrede for efterfølgende at gøre sit indtog i Sverige, hvor svensk Yacht Club blev etableret i 1830. Da Kong Oscar II tiltrådte sammenslutningen, blev navnet ændret til Det Kongelige svensk Yacht Club, KSSS.

Fra derefter indtil begyndelsen af det 20 århundrede tog sejlsporten i Sverige sit udgangspunkt i de indre beskyttede farvande. Bådene var dengang konstrueret til at klare sig godt i konkurrencer i disse farvande. Bådene var oftest hurtige men samtidig skrøbelige og ikke særlig sødygtige. De var ikke egnede til andre formål end yacht-racing i kendte og beskyttede farvande. Ocean-sejlad var på daværende tidspunkt stadig en uprøvet form for konkurrence.

Omkring 1923 ønskede man i Sverige at fremme oceansejlad, hvilket blev kaldt krydstogtssejlad. Dette krævede en helt anden bådtype, der var mere sødygtig og havde komfort til lange sejladser med "almindelige" mennesker som besætning. Grundlaget var nu skabt for tur- og familiebådene.

Olle Enderlein var seks år gammel, da den svenske klub blev etableret. Hans interesse var enorm for både. Og ret hurtigt udvikler Olle Enderlein en helt ny måde at tænke på, som kommer til at bidrage til udviklingen af de fremtidige sejlbåde.

På et tidligt stadium, havde Yacht Racing udarbejdet forskellige match-regler for forskellige typer af skibe således, at de ville være i stand til at konkurrere med hinanden på en rimelig og retfærdig måde. Reglerne fra RORC (Royal Ocean Racing Club) var blevet udarbejdet og forblev uændrede fra 1931 til 1970. De blev erstattet af IOR regler

(International Offshore Regler). Disse blev udarbejdet af et udvalg med støtte fra blandt andre Olle Enderlein. Den første ocean-yacht-race blev arrangeret i USA omkring århundredeskiftet. Olle Enderlein kom til at spille en vigtig rolle i dette udviklingsarbejde.

Fra hobbydesigner til professionel konstruktør

Enderlein's ideer havde siden 1940 påvirket den offentlige opfattelse om, hvordan bådene skulle være udformet. I 1944 vandt Enderlein første prisen i en konkurrence mod 18 andre konstruktører. Designet blev kaldt "Gudingen" (svensk for den mandlige edderfugl ænder), og denne første pris blev 900 svenske kroner (ca. 100 euro).

Enderlein tog et par af de ærede tredjeplaceringer i engelske design-konkurrencer. Efterfølgende vandt han første præmie i bladet Yachting World's store internationale projektkonkurrence, hvor 48 konstruktører fra de store sejlerlande deltog. Det vindende design blev en 35 fods langtursbåd. "En smuk båd og en fantastisk sejler" var udtalelsen fra konkurrencens dommere. Ud over æren modtog Enderlein 50£ i pengepræmie.

Omkring 1950 gjorde Enderlein sig yderligere bemærket som designer, hvor han blev omtalt i de svenske og tyske aviser og magasiner, foruden der blev stor efterspørgsel efter ham som konstruktør. I 1955 blev han tildelt KSSS guldmedalje og i 1961 modtog han "Tore Herlin Medaljen" for bedste båddesign.

Den ideelle langtursbåd

Ved udgangen af 1960 blev det drøftet, hvordan en ideel langtursbåd burde udformes. Der blev rettet henvendelse til tre designere med henblik på at skaffe professionel kapacitet for kommende drøftelser. En af disse tre var Olle Enderlein.

OE-bådene har dannet grundlag for flere bådmodeller, som Enderlein udformede i 1960 og senere. De er alle forskellige, men de har alle været påvirket af de drøftelser, som blev indledt i 1960.